

NYT UNIVERSITETSTIDSSKRIFT OM FILM

NU KOMMER DEN!

I anledning af filmens hundredeårsdag har Stockholms Universitet, Filmvetenskapliga Institutioner startet udgivelse af et fornemt tidskrift "Aura" under ledelse af professor Jan Olsson. Det har et internationalt råd bestående af Tom Gunning (USA), Yuri Tsvvian (Riga/USA), Bjørn Sørensen (Trondheim) og Lars Gustav Andersson (Lund).

Kulturfænomenet Harry Schein samlede Filmhistoriska Samlingarna og Institutionen för Teater- och Filmvetenskap i Filmhuset, Stockholm. Filmvidenskab blev spaltet ud som selvstændig disciplin på Stockholms Universitet i 1995. Man er således i den lykkelige situation, at Filmvidenskab nu er en selvstændig disciplin og ikke som i København langsomt blevet udmarvet og opslugt af massekommunikation.

Som Københavns Universitets "Tryllelygten" og til dels "Sekvens" er "Aura" et forum for nationale og internationale originalbidrag (teori og analyse) samt introducerede oversættelser af klassiske tekster og urimeligt negligerede dokumenter.

Første nummer har ikke egentlig tematisk sammenhæng. Danskere kan med særlig interesse studere Jan Olssons indlæg: "Svart på vitt: film, makt och censur" der behandler den svenske censurdebat fra 1904 frem til etableringen af den svenske kvalitetstradition midt under 1. Verdenskrig. De danske langfilm (fortrinsvis erotiske melodramaer) fra 1910 og fremefter var svensk censurs største anstødssten og der gives adskillige eksempler også på direkte svenske producentaflæggere såsom Frans Lundberg (Malmö/København) og N. P. Nilsson (Stockholm), som sammenfattende af censuren blev betegnet som 'Nick Carter og sensationfilmsproducenter'.

Olsson argumenterer overbevisende om, at den hårde svenske filmcensur ligefrem fik Charles Magnusson og Oscar Hemberg motiveret til at omlægge Svenska Bio til kvalitetstraditionen 1916-17 med Mauritz Stillers *Ballettprimadonna* og *Vingarna* samt Victor Sjöströms *Terje Vigen* ved både at likvidere Frans Lundberg samt Pathés svenske filial, forbyde Georg af Klerckers

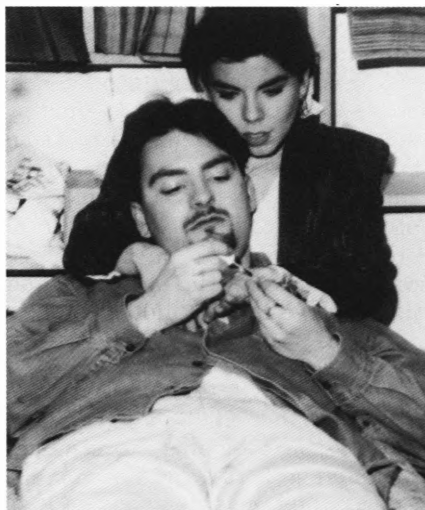
Göteborg-produktion *Mysteriet Natten till den 25te* (1915) og danske instruktørers (Axel Breidahl og Fritz Magnussen) film for Svenska Bio i perioden 1913-16.

Det andet indlæg med dansk affinitet er Astrid Söderbergh Widdings gennemgang af *Gertrud*-kritikken og -forskningen. Peter Wollen skriver udførligt om Viking Eggeling, der stammer fra Lund. David Bordwell står for "Aura"s mest teoretisk afmarcherede artikel omkring fænomenet neostrukturalisme med udgangspunkt i de fransksprogede André Gaudreault og Christian Metz.

"Aura" nr. to er helt helliget russisk og sovjetisk film, hvor artiklerne sågar i redaktionen belyser hinanden kronologisk fra Maxim Gorkis reaktion på Lumières Kine-matograph 1896 (der for øvrigt ikke var positiv - filmbilledet opfattes som et gråt skyggerige) til Ilja Ehrenburgs novelle 'Den sjette pibe' (1925). Vuri Tsvivian bidrager med en artikel om baggrunden for Eisensteins "intellektuelle filmbegreb" i 1910'erne. Den inddrager betragtninger over tidlige, nu glemte, tekstforskere for de egentlige russiske formalister (Anton Kartasjeb, Jakov Lintsbach) med visioner om et universielt sprog. "Auras" største bidrag er en nybearbejdet oversættelse af Eisensteins "Lappcoon" ved Jan Holmberg.

"Aura" koster 200 svenske kroner for fire numre og sælges for 70 svenske kroner i løssalg.

Carl Nørrested

Kosmorama omtalte allerede i nr. 211 den amerikanske film *Clerks*. Filmen er instrueret af den unge Kevin Smith, og trods det mildt sagt beskedne budget er den blevet fantastisk flot modtaget af både publikum og presse. Her i Danmark er det Camera Films for-tjeneste, at vi endelig får Smiths vellykkede debutfilm at se. Og *Clerks* vil uden tvivl også få en pæn fanskare her i landet - dels fordi den er veldrejet og underholdende, men også fordi den er et smukt vidnesbyrd om, at filmkunsten ikke kun tilhører de pengestærke, midaldrende forretningsmænd med stuerene meninger og beskidte tricks indbygget i cigaren.

Clerks får premiere i Grand Teatret, København og Øst for Paradis, Århus den 21. juni.

Maren Pust

TEORI OG ÆSTETIK

Kosmoramalæsere kunne i løbet af 1994-95 glæde sig over Birger Langkjærers teoretisk/æstetisk funderede artikelrække om filmens lyd og musik. Den 1. maj i år tog Langkjær skridtet fuldt ud og udsendte et større bogværk om samme emne. Forlaget, Museum Tusulanums Forlag, lancerer bogen med ordene: "Det vi tror vi har set, er ofte noget vi har hørt." Lyden er med andre ord en meget vigtig del af den generelle filmoplevelse. Alligevel er emnet kun sjældent behandlet i faglitteraturen - så sjældent at forlaget fremhæver værket som "...den første systematiske og historiske fremstilling af filmlydens og filmmusikkens betydning for den audiovisuelle filmoplevelse."

Maren Pust

Birger Langkjær: **Filmlyd & Filmmusik.** Museum Tusulanums Forlag, 1996. København. 191 sider, illustreret. Pris: kr. 193,1996. København. 191 sider, illustreret. Pris: kr. 193,-

Denne side: Brian O'Halloran og Marilyn Ghigliotti i 'Clerks'.

Næste side: Fra 'Zombi 2' - den uofficielle efterfølger til 'Dawn of the Dead'.

LUCIO FULCI [1927 - 1996]

Den 13. marts, 1996, kl. 14:00, mindre end 24 timer efter, at Krzysztof Kieslowski døde af hjer-testop, måtte verden sige farvel til filmhistoriens velnok mest ud-skældte instruktør. Italienske Lucio Fulci, kendt i horror-kredse som *The Godfather of Gore*, døde af, hvad der i de officielle medier blev beskrevet som følgerne af "sukkersyge-relate-ret-coma"?!

Fulci, der blev født i Rom, den 17. juni 1927, startede sin karriere som medicin-studerende og fungerede en overgang som kunstkritiker, inden han nærmest ved en tilfældighed kastede sig over filmmediet. Farverige kilder fortæller, at Fulci i nedtrykt sindstilstand over at være blevet droppet af kæresten og derudover at være uden en øre på lommen, så lyset, da han opdagede, at *Centret for Eksperimentalfilm* snart åbnede for en ny sæson. Her skulle Fulci senere have gennemgået undervisning og bestået uddannelsen under så prominente lærere som Visconti og Antonioni, hvorefter han i en årrække arbejdede som instruktør-assistent for bl.a. Max Ophüls, Marcel L'Herbier og Stefano "Steno" Vanzino (manden bag utallige Terence Hill & Bud Spencer-film og far til Carlo Vanzino). Fulci skrev utallige manuskripter til italienske folkekomedier og lavede en række dokumentar-film med Carlo Romano, inden han i 1959 debuterede som instruktør med hele to film: Den platte komedie, *I Ladri*, samt rock'n'roll-filmen, *I Ragazzi del Juke Box*.

Komedier ville i det hele taget fylde meget i landskabet i Fulcis spæde år som instruktør, men snart blev repertoire udvidet til også at omfatte genrerne science fiction og spaghetti-westerns.

I 1969 kastede Fulci sig så over Giallo-genren, de italienske thrillere. *Una Sull'Atra* (aka *One on Top of the Other* aka *Perversion Story*) og *Beatrice Cenci* markerer starten for instruktørens årlange spekulation i gys og gru (tilsat en pæn portion sex). Titler som *Una Lucertola con Pelle di Donna* (aka *A Lizard in a Woman's Skin*, 1971) og *Non si Sevizia un Paperino* (*Don't Torture a Duckling*, 1972) hører idag til

blandt klassikerne, når det gælder ægte Euro-trash & Exploitation, og er givetvis nogle af motiverne til, at Fulci blev betragtet som voldsforherligende og chauvanistisk.

Måske derfor tog instruktøren det næste skridt i en hel anden retning. *Zanna Bianca* (1973) og fortsættelsen, *Il Ritorno di Zanna Bianca* (1974), var en flad filmatisering af Jack Londons *Ulvehunden*, og gav ikke Fulci den ønskede anerkendelse. Så efter endnu et par tåbelige (sex-)komedier vendte Fulci tilbage til gysergenren med den vellykkede *Sette Note in Nero* (aka *The Psychic*, 1977).

Men det var *Zombi 2* (aka *Zombie Flesh Eaters*, 1979), Fulcis uofficielle efterfølger til George A. Romeros *Dawn of the Dead* (1978), der med sin overflod af udspelede effekter skulle skaffe instruktøren sin tapre, blodhungrende fanskare, og de efterfølgende produktioner hamrede med tolvtommer-søm Fulcis navn fast som filmhistoriens *enfant terrible* og en sikker leverandør af rendyrkede splatter-film. *Paura Nella Citta dei Morti Viventi* (aka *City of the Living Dead*, 1980), *...E Tu Vivrai nel Terrore! L'Aldila* (aka *The Beyond*, 1981), *Il Gatto Nero* (aka *The Black Cat*, 1981), *Quella Villa Accanto al Cimitero* (aka *The House by the Cemetery*, 1981) og *Lo Squartatore di New York* (aka *The New York Ripper*, 1982) er alle milepæle indenfor genren og har bidraget aktivt til dannelsen af begrebet "video-vold".

Desværre var perioden herefter plaget af en lang nedtur for Fulci. Mellem de meget ujævne gysere,

Manhattan Baby (1982), *Murderock: Uccide a Passo di Danza* (aka *Murderock - Dancing Death*, 1984) og *Ænigma* (1987), spyttede Fulci den ene mere mislykkede film ud efter den anden: *Conquest* (1983) var et forsinket Conan-rip-off og *I Guerrieri Dell'Anno 2072* (aka *Rome, 2072 A.D.: The New Gladiators*, 1983) en pinlig science fiction-fiasko. Fulci nåede tilmed at vove sig ud i soft-core-genren med *Il Miele del Diavolo* (aka *The Devil's Honey*, 1986), for han i 1988 desperat forsøgte at få et comeback med *Zombi 3*, der dog hurtigt viste sig at være blottet for lige dele talent og blod. I det hele taget var de sidste syv-otte år af firserne en sørgelig tid fyldt med sørgelige film.

Demonia (aka *Liza*, 1990) og *Un Gatto nel Cervello: I Volti del Terrore!* (aka *Nightmare Concert*, 1990) gav for en stund nyt håb for instruktøren, der på dette tidspunkt allerede havde tilbragt en del tid i sygesengen. Men Fulcis sidste film, *Le Porte del Silenzio* (aka *The Door to Silence*, 1992), er en film, der hellere end gerne må gå direkte i glemmebogen fremfor at blive husket som instruktørens svanesang.

Kort før sin død havde den temperamentsfulde instruktør netop annonceret, at han og kollegaen Dario Argento havde indgået et samarbejde om en genindspilning af klassikeren, *The House of Wax*. Argento skulle producere og Fulci atter dirigere. Men desværre spillede tangenterne ikke helt som planlagt.

Fulci blev begravet den 16. marts 1996.

Peder Pedersen